

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان

بررسی زندگینامه امام رضا (ع)

نگارنده

ملیحه عاشوری

سال تدوین

۱۳۹۴

الحمد لله
الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لولا
أن هدانا الله

چکیده

امام رضا (ع) هشتمین امام شیعیان از سلاله پاک رسول خدا (ص) و هشتمین جانشین پیامبر مکرم اسلام (ص) است. بنابر نظر مشهور مورخان وی در یازدهم ذی قعدة سال ۱۴۸ هـ ق، در مدینه منوره متولد شد.

نام مبارکش، علی، کنیه آن حضرت، ابوالحسن و دارای القاب متعددی از جمله؛ رضا، صادق، صابر، فاضل، قره اعین المؤمنین و... هستند، اما مشهورترین لقب ایشان، «رضا» به معنای «خشنودی» است. پدر بزرگوار امام رضا، امام موسی کاظم (ع) پیشوای هفتم شیعیان بودند که در سال ۱۸۳ هـ ق، به دست هارون عباسی به شهادت رسیدند، و مادر گرامیشان نجمه (تکتم) نام داشت.

امام رضا (ع) در مدینه، پس از شهادت پدر، امامت بر مردم را بر عهده گرفت، و به رسیدگی امور پرداخت، شاگردان پدر را به دور خودش جمع کرد و به تدریس و تکمیل حوزه علمیه جدش امام صادق (ع) مشغول شد و در این راستا گام های بزرگ و استواری برداشت. مدت امامت حضرت رضا(ع)، حدود ۲۰ سال طول کشید، که ۱۷ سال آن در مدینه و سه سال آخر آن در خراسان گذشت. در مورد تعداد فرزندان آن حضرت اختلاف وجود دارد، برخی امام جواد(ع) را تنها فرزند ایشان دانسته و گروهی نیز فرزندان دیگری را برای حضرتشان بر می شمارند.

امام رضا (ع) پس از هفده سال سکونت در مدینه و تبلیغ دین و ارشاد مردم، با نقشه و حيله مأمون عباسی، راه خراسان را در پیش گرفت. آن حضرت پس از قبول اجباری ولایت عهدی مأمون و گذشت سه سال، در ۵۵ سالگی به دست این خلیفه عباسی به شهادت رسید.

کلید واژه

امام رضا (ع)

تبلیغ و ارشاد

خلیفه عباسی

مأمون

فهرست مطالب

مقدمه	۶
نام، لقب و کنیه امام	۷
پدر و مادر امام	۷
تولد امام	۷
زندگی امام در مدینه	۸
امامت حضرت رضا (ع)	۹
اوضاع سیاسی	۹
سفر به سوی خراسان	۱۱
حدیث سلسله الذهب	۱۲
ولایت عهدی	۱۳
نتایج و آثار ولایت عهدی امام (ع)	۱۴
جنبه علمی امام	۱۴
اخلاق و منش امام	۱۵
اقامه نماز عید	۱۶
کلمات حکمت آمیز امام	۱۸
شهادت امام	۱۸

۱۸	تدفین امام
۱۹	نتیجه گیری
۲۱	ارائه راهکار
۲۳	فهرست منابع

سرانجام پس از شهادت حضرت رضا (ع) مأمون عباسی در همان سال عازم بغداد شده، و آنجا را مرکز خود قرار داد، و از طرفی چون در اثر معاشرت خود با امام رضا (ع) علویان و شیعیان را شناخته بود، آنان را در همه جا تحت تعقیب قرار داده، و پیوسته به قتل می رسانید، و لذا مشاهده می شود که معمولاً در شهرهای ایران و حتی افغانستان، در دامنه کوهها، در وسط جنگلها و نقاط دور دست، آرامگاه امامزادگان دیده می شود، آنان یا به دست مأمورین عباسی به شهادت رسیده، و یا غریبانه در آن نقاط دور از وطنشان جان سپرده اند.

آری این چنین است که خورشید امامت و ولایت هرگز غروب نخواهد کرد...

ارائه راهکار

ایام زیارت

زیارت امام رضا (ع) در همه ایام مطلوب و پسندیده است ، لکن در ماه رجب و بیست و سوم و بیست و پنجم ماه ذی القعدة و ششم ماه رمضان و نیز روز ولادت و شهادت آن حضرت (یعنی یازدهم ذی القعدة و آخر ماه صفر) فضیلت بسیار دارد. هرگاه خواستی به زیارت روی ، غسل زیارت کن ، با وضو باش ، پاکیزه ترین لباس را بپوش ، به آرامی وبا وقار قدم بردار و دلت به یاد خدا و متوجه به امام معصوم باشد.

آداب زیارت

۱- معرفت و شناخت امام(ع)

کسی که بر چشمه آبی وارد می شود، به اندازه ظرفی که به همراه دارد، از آن چشمه بهره می گیرد، و زائری که به زیارت امام می آید به اندازه شناخت و معرفتی که دارد، از زیارت خویش سود می برد. پس باید پیش از هر چیز ، سطح شناخت و آگاهی خود را درباره امام بالا ببریم و قبل از ورود به میهمانی ،صاحب خانه، خصوصیات اخلاقی و رفتاری او و نیز انتظارات و خواسته های وی را بشناسیم.

۲- طهارت روحی

یکی از بزرگترین ویژگی های اهل بیت (ع) طهارت و پاکی آنان از هر گناه و کاستی است و دوست دارند که میهمانان آنان نیز از گناه پاکیزه باشند. پس شایسته است که زائر امام، قبل از ورود به حرم ، بیشترین سعی خود را برای کسب طهارت و پاکیزگی روحی انجام دهد. برخی آلودگی های انسان مربوط به سستی در انجام واجبات، سهل انگاری در نماز و روزه و ارتکاب برخی محرمات است، که باید با صداقت و جدیت به درگاه خدا توبه کرد و به راستی تصمیم گرفت که گذشته را جبران کرده، در آینده به گناه و آلودگی نزدیک نشود.

۳- طهارت جسمی

لباس و بدن پاکیزه، از آداب اعمال عبادی است و چون حرم امامان مکانی است که برای عبادت و بندگی خدا مهیا شده است و محضر امام، محضر ولی خداست، باید نهایت پاکی و طهارت را رعایت کرد و علاوه بر آن، پیش از ورود به حرم (غسل زیارت) کرد و وضو گرفت. (غسل) به نیت پاکی از همه آلودگی‌های که نیاز به غسل داشته است و ممکن است آن را فراموش کرده باشد و نیز به نیت آمادگی برای زیارت امام و نیایش به درگاه الهی.

۴- آمادگی روحی و عاطفی

علاوه بر طهارت جسمی و معنوی، برخی از اعمال، زمینه روحی زائر را برای زیارت آماده می‌سازد، از آن جمله است کمک به نیازمندان و یاری رساندن به دیگر زائرین. یکی از راه‌های ایجاد آمادگی روحی و معنوی برای کسانی که به صورت گروهی و کاروانی به زیارت می‌آیند، یاری رساندن به همراهان و فراهم آوردن زمینه آسایش و زیارت برای آنان است.

۵- اجازه ورود

پس از رعایت همه موارد قبل، یکی از آدابی که در کتاب‌های دعا نیز یادآوری شده، این است که زائر در مکانی بایستد که مزاحم دیگران نباشد و اجازه ورود بگیرد، آن گونه که در انتهای همین جزوه تحت عنوان «اذن دخول» آمده است و چه بهتر که زائر هنگام خواندن دعاها به معانی آنها توجه کند.

۶- زیارت و عرض سلام و ارادت

حساس‌ترین مرحله زیارت، همین مرحله است که زائر پس از رعایت آداب زیارت و کسب طهارت ظاهری و باطنی، با نیتی خالص و به هدف اطاعت از خداوند، به اظهار مودت و دوستی با اهل بیت پرداخته و در برابر ضریح آن بزرگوار با ادب و احترام ایستاده یا زانو زده است.

فهرست منابع

- ۱- انصاری . محمد رضا. ۱۳۸۳. گزارش لحظه به لحظه از سفر امام رضا(ع) به ایران. قم. انتشارات دلیل ما
- ۲- علامه حلی. ۱۳۷۶. نگاهی بر زندگی دوازده امام (ع). مترجم محمد محمدی اشتهاردی. قم. چاپ پنجم. دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه ی علمیه قم
- ۳- رفیعی . علی . ۱۳۷۴. زندگانی امام رضا (ع). تهران . موسسه تحقیقاتی و انتشاراتی فیض کاشانی
- ۴- شریف القرش. محمد باقر. ۱۳۸۲. پژوهشی دقیق در زندگانی امام علی بن موسی الرضا(ع). جلد اول. ترجمه سید محمد صالحی. تهران چاپ اول. انتشارات دارالکتب اسلامیه
- ۵- شریف القرش. محمد باقر. ۱۳۸۲. پژوهشی دقیق در زندگانی امام علی بن موسی الرضا(ع). جلد دوم. ترجمه سید محمد صالحی. تهران چاپ اول. انتشارات دارالکتب اسلامیه
- ۶- علامه مجلسی. ۱۳۹۸. ق. بحار النوار . جلد دوازدهم زندگانی حضرت علی بن موسی الرضا(ع). ترجمه موسی خسروی . تهران . انتشارات اسلامیه.
- ۷- علامه مجلسی. ۱۳۸۳. تاریخ چهارده معصوم علیهما السلام. تحقیق سید علی امامیان. قم. انتشارات سرو
- ۸- صرفی . محمد تقی. ۱۳۸۱. جایگاه اهل بیت در جهان هستی . قم. چاپ اول. انتشارات صرفی پور
- ۹- طاهری. مرتضی. ۱۳۸۴. امام (ع) یگانه ی دوران. قم. چاپ اول. انتشارات دلیل ما
- ۱۰- ماهوان. احمد. ۱۳۷۹. تاریخ زندگانی الامام ابوالحسن علی بن موسی الرضا(ع). مشهد. انتشارات ماهوان
- ۱۱- ماهوان. محمد علی . ۱۳۷۸. زندگانی هشتمین امام شیعیان حضرت رضا (ع). مشهد. چاپ اول . انتشارات ماهوان
- ۱۲- محمدی اشتهاردی. محمد. ۱۳۷۲. سوگنامه آل محمد. قم . چاپ چهاردهم. انتشارات ناصر

۱۳- محمد زاده. مرضیه. ۱۳۸۵. علی بن موسی، امام رضا (ع). قم. چاپ اول. انتشارات دلیل ما

۱۴- مرتضی حسینی. جعفر. ۱۳۵۹. زندگی سیاسی هشتمین امام. ترجمه خلیل خلیلیان. تهران. انتشارات دفتر

نشر و فرهنگ اسلامی

۱۵- معینی. محمد جواد و همکاران. ۱۳۷۹. امام علی بن موسی الرضا (ع) منادی توحید و امامت. مشهد

چاپ دوم. انتشارات آستان قدس رضوی

۱۶- حکیمی. امیر مهدی. ۱۳۸۲. سیره ی امام رضا (ع). تهران چاپ دوم. ناشر، دفتر نشر و فرهنگ

اسلامی

۱۷- اکبری. غلامرضا. ۱۳۸۳. بررسی زندگی عبد السلام بن صالح خواجه اباصلت هروی. مشهد چاپ

پنجم. ناشر، موسسه فرهنگی انتشاراتی الشمس